

КАФЕДРА КОМПОЗИЦІЇ, ІНСТРУМЕНТОВКИ ТА МУЗИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інструментування

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітня програма

Бакалавр
025 Музичне мистецтво
Музикознавство

Курс	3
Семестр	5-6

Статус

Обов'язкова
Нормативна дисципліна
загально-професійної
підготовки

ECTS	3
Годин	90
Індивідуальні	34
Самостійна робота	56

Семестровий контроль

Залік – 6-й семестр

Інформація про викладача

ПІБ	Мамонов Сергій Олексійович, професор, заслужений діяч мистецтв України
Профіль викладача	https://www.facebook.com/donsku.org.ua
e-mail	donsku.org.ua@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Інструментування – одна з важливих професійно орієнтованих дисциплін у підготовці музикознавця. До головних дослідницьких задач музикознавця слід віднести вивчення, аналіз та узагальнення наслідків аналізу партитур музичних творів різних епох і стилів, написаних для різних виконавських складів – оркестрових, інструментальних, вокально-симфонічних тощо. Розуміння прийомів оркестровки, тембро-фактурних рішень та драматургічних особливостей творів, усвідомлення інструментування як одного з найважливіших компонентів композиторської творчості та кінцевого результату втілення авторського задуму є одним з показників професіоналізму музикознавця.

Метою дисципліни є виховання музикознавця, здатного вільно володіти усіма методами спеціального та комплексного аналізу партитур, виявляти технологічні та стилістичні особливості твору, робити вірні висновки за результатами аналізу.

Предмет цього курсу – симфонічний оркестр і його види, інші інструментально-виконавські складів, засоби оркестрової виразності та оркестрового письма, особливості формотворення як вищого продукту оркестровки.

Завдання курсу – навчити студентів розуміти закономірності оркестрового мислення, розкривати художньо-технологічне призначення прийомів оркестровки,

виконувати нескладні практичні завдання з інструментовки, робити кваліфікований аналіз партитур.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати теоретичну базу оркестровки, принципи складання плану оркестровки, закономірності побудови оркестрової фактури, особливості поєднання тембрів та інструментів, види тембрового та фактурного оркестрового розвитку, володіти методологією технологічного, спеціального та комплексного аналізу партитур;

вміти (відповідно до теми, що вивчається) виконувати практичні завдання з інструментування, виконувати різні види аналізу творів (фрагментів), які дають змогу виявити виконавський склад, види фактури, особливості побудови фактури, функціональну будову оркестрової тканини, прийоми викладення усіх компонентів музичної тканини, застосування різних прийомів оркестровки, принципи взаємодії оркестровки і форми тощо.

Структура курсу. Програма дисципліни будується за принципом поступового освоєння оркестрових складів з одночасним поєднанням вивчення теорії оркестровки, виконання практичних завдань з інструментування та здійснення аналізу партитур (окремі аспекти аналізу відповідно до теоретичної частини, що вивчається, технологічний та комплексний аналіз).

Перелік тем

МОДУЛЬ I.

Змістовий модуль 1.

Тема Загальні положення про оркестр.

Тема Струнно-смичковий оркестр

Змістовий модуль 2.

Тема Група дерев'яних духових інструментів з валторнами

МОДУЛЬ II.

Змістовий модуль 1.

Тема Малий симфонічний оркестр

Тема Група мідних духових інструментів

Тема Група ударних інструментів

Тема Група декоративно-прикрашальних інструментів та інструменти за випадком

Змістовий модуль 2.

Тема Великий симфонічний оркестр.

Форми та технології навчання

Вивчення предмету передбачає комплексний підхід та спрямованість на поєднання теоретичних, практичних і аналітичних форм роботи з використанням музично-інформаційних технологій.

У зв'язку з комплексною спрямованістю і специфікою даної дисципліни у навчанні використовуються переважно індивідуальні та самостійні заняття, які забезпечують формування теоретичних знань, практичних умінь та навичок аналізу.

Навчальні ресурси

1. Навчальна програма з даної дисципліни.

2. Підручники, посібники, монографії, наукові статті, матеріали інтернет-ресурсів та партитури і записи оркестрових творів.

Усі основні та додаткові матеріали для вивчення навчальної дисципліни за необхідністю надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

Система поточного, модульного (2 модулі, 4 змістових модулі) та підсумкового контролю (Залік у 6-му семестрі) передбачає оцінювання знань і навичок за 100-бальною системою у відповідності з прийнятою шкалою розподілу балів за накопичувальним принципом з урахуванням поточного контролю (у формі опитувань, творчих обговорень, підсумків аналізу партитур з відповідної тематики тощо) та рівня виконання самостійних письмових завдань:

- максимально до 20 балів за 1-й модуль (12 і 8 балів відповідно за 1 та 2 змістові модулі);
- максимально до 30 балів за 2-й модуль (12 і 18 балів відповідно за два змістових модулі), разом до 50 балів за 2 модулі (4 змістові модулі);
- максимально за Залік у 6-му семестрі – до 50 балів.

Критерії оцінювання знань студентів

При оцінюванні та диференціації балів враховується активність відвідування занять, обсяг та рівень виконання самостійних завдань, а також робота протягом усього періоду навчання.

Оцінки «**відмінно**» заслуговує студент, який у повному обсязі засвоїв теоретичний матеріал, набув практичні та аналітичні навички, виявив достатньо глибокі знання та розуміння предмету, продемонстрував при виконанні завдань творчі здібності та здатність робити вірні висновки.

Оцінка «**добре**» виставляється студенту, який в повному обсязі опанував теоретичний та практичний матеріал, виявив достатні знання та уміння, проте його практичні та аналітичні роботи містили несуттєві помилки.

Оцінка „**задовільно**” виставляється студенту, який несистематично виконував завдання і недостатньо засвоював теоретичний та практичний матеріал, а його відповіді містили суттєві помилки.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється студенту, який не виконав вимоги навчальної програми, продемонстрував відсутність необхідних теоретичних знань, практичних та аналітичних навичок, систематично не виконував завдання.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Поза аудиторні заняття

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо з подальшим їх обговоренням.

МУЗИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ АНАЛІЗУ

- Б. Лятошинський. Симфонія №3.
- В. Борисов. «Дивертисмент»
- Л. Колодуб. «Троїсті музики».
- М. Скорик. Концерт для оркестру «Карпатський».
- Є. Станкович. Симфонія №2.
- В. Сільвестров. Симфонія №5.
- І. Карабиць. Концерт для оркестру №2.
- М. Глінка. «Камаринська», «Ніч у Мадриді».
- П. Чайковський. Симфонії №5, №6, «Манфред».
- Г. Берліоз. Фантастична симфонія.
- Г. Малер. Симфонія №4.
- О. Респігі. «Фонтани Риму».
- М. Равель. «Болеро».
- І. Стравінський. «Петрушка», «Весна священна».
- С. Прокоф'єв. Симфонії №5, №7.
- Д. Шостакович. Симфонії №5, №7, №15.
- Г. Канчелі. Симфонія №5.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Агафонников Н. Н. Симфоническая партитура. – Л.: Музыка, 1981.
2. Андреева Е. Ф. Ударные инструменты современного симфонического оркестра. – К.: Музична Україна, 1990.
3. Барсова И. Книга об оркестре. – М., 1978.
4. Веприк А. Трактовка инструментов оркестра. – М., 1961.
5. Витачек Ф. Е. Пьесы-задачи по инструментовке для симфонического оркестра: Учебное пособие для студентов историко-теоретических и композиторских факультетов музыкальных вузов. – М.: Музыка, 1974.
6. Дубинец Е. Знаки звуков.– К.: Гамаюн, 1999.
7. Дудка Ф. Основы нотной графики.– К.: Музична Україна, 1977.
8. Зряковский Н. Общий курс инструментоведения (симфонический оркестр и партитура). – М., 1979.
9. Клебанов Д. Искусство инструментовки. Киев.: Музична Україна, 1972.
10. Пистон У. Оркестровка: Учебное пособие. Пер. с английского К. Иванова. – М.: Советский композитор, 1990.
11. Раков Н. П. Задачи по инструментовке: Смычковый оркестр. Малый симфонический оркестр. Большой симфонический оркестр: Учебное пособие для теоретико-композиторских факультетов музыкальных вузов. – М.: Музыка, 1975.
12. Раков Н. Практический курс инструментовки: Учебник для композиторских факультетов муз. ВУЗов. – М.: Музыка, 1985.
13. Римский-Корсаков Н. А. Основы оркестровки. С партитурными образцами из собственных сочинений. В 2-х томах. – М. – Л.: Музгиз, 1946.

Додаткова

1. Банщиков Г. Законы функциональной инструментовки. Учебник. – СПб.: Композитор, 2008.

2. Берлиоз Г. Большой трактат о современной инструментровке и оркестровке. – М.: Музыка, 1972.
3. Веприк А. Очерки по вопросам оркестровых стилей. – М.: Советский композитор, 1961.
4. Глинка М. И. Заметки об инструментровке // ПСС: Лит произведения и переписка. М.: Музыка, 1973. - Т. 1.
5. Денисов Э. Ударные инструменты в современном оркестре. – М.: Советский композитор, 1982.
6. Дмитриев Г. О драматургической выразительности оркестрового письма. – М.: Советский композитор, 1981.
7. Дмитриев Г. Ударные инструменты: трактовка и современное состояние. – М., 1991.
8. Котонський В. Ударні інструменти в сучасному оркестрі. Переклад з польської Л. Грабовського. – К.: Музична Україна, 1971.
9. Карс А. История оркестровки/ Под ред М. В. Иванова-Борецкого, Н. С. Корндорфа. – М.: Музыка, 1990.
10. Мальтер Л. Таблицы по инструментоведению. – М., 1972.
11. Степанов Б. Основные принципы практического применения смычковых штрихов. – Л., 1960.
12. Чайковский П. И. Полное собрание сочинений, т. 3-Б. Литературные произведения и переписка. [Руководство к инструментровке]. – М.: Музгиз, 1961.
13. Чулаки М. Инструменты симфонического оркестра. – СПб.: Композитор, 2004.
14. Шиндер Л. Штрихи струнной группы симфонического оркестра (В помощь молодым дирижерам и композиторам). – СПб.: Композитор, 2000.